

ტრადიციული ქართული მოტივები
შავშურ ფოლკლორში

TRADITIONAL GEORGIAN MOTIFS
IN SHAVSHIAN FOLKLORE

ქეთევან სიხარულიძე
Ketevan Sikharulidze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: შავშეთი, ფოლკლორი, ჟანრები, მითოლოგია
Keywords: Shavsheti, folklore, genres, mythology

ისტორიული საქართველოს ტერიტორიაზე, შავშეთში, 2005-2010 წლებში იმუშავა თანამშრომელთა მუდმივმოქმედმა კომპლექსურმა ექსპედიციამ, რომლის შემადგენლობაში შედიოდნენ ბათუმის შოთა რუსთაველის უნივერსიტეტის თანამშრომლები. მათ მოიარეს შავშეთის ე.წ. მექართულე და მეთურქულე სოფლები და შეაგროვეს ფოლკლორული, დიალექტოლოგიური, ეთნოლოგიური მასალები, რაც აისახა სამეცნიერო პუბლიკაციებში.

შავშეთში დაფიქსირებული ფოლკლორული მასალა მოიცავს საყოფაცხოვრებო, საწესჩვეულებო, ასევე სატრფიალო ლექსებს, შელოცვებს. საყურადღებოა ისტორიული და მითოლოგიური შინაარსის ნარატივები, რომლებშიც მეორდება ქართულ ფოლკლორში ცნობილი მოტივები. ასეთებია გადმოცემები თამარ მეფეზე და ქვაკაცებზე. როგორც საქართველოში, ამ მეგალითურ ძეგლებთან შესრულებული რიტუალებიც ამინდის მართვასთანაა დაკავშირებული.

შავშეთში მოპოვებული მასალაზე დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ ფოლკლორი დიდხანს ინარჩუნებს სიცოცხლის უნარს და ტრადიციული მოტივებიც რჩება ხალხის მესხიერებაში, მაგრამ ეთნიკურ და სარწმუნოებრივ ნიადაგს მონყვეტილი კარგავს შემოქმედებით იმპულსს და მისი მხატვრული მხარეც ღარიბდება.

ლიტერატურა:

სიხარულიძე, ქ. (2006). კავკასიური მითოლოგია. თბილისი: კავკასიური სახლის გამომცემლობა.

სიხარულიძე, ქს. (1961). ქართული ხალხური საისტორიო სიტყვიერება, I. თბილისი: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა.

შოიშვილი, თ. (2016). შავშური ფოლკლორი. ბათუმი: გამომცემლობა „აჭარა“.

A permanent complex expedition of scholars worked in the territory of historical Georgia in Shavsheti in 2005-2010, which included the scientists of Batumi Shota Rustaveli University. They worked in the so-called

Georgian and Turkish villages of Shavsheti and collected folklore, dialectological, ethnological materials, which were later reflected in scientific publications.

Folk material recorded in Shavsheti includes household, ritual, as well as love poems and spells. Narratives of historical and mythological content, in which motifs known in Georgian folklore are repeated, are also noteworthy. Such are the legends about Queen Tamar and the stone men. As in Georgia, the rituals performed with these megalithic monuments are related to weather management.

Observations on the material obtained in Shavsheti show that folklore retains its ability to live for a long time and traditional motifs remain in people's memory, but being torn from ethnic and religious grounds loses its creative impulse and its artistic quality also becomes lower.

References:

- Sikharulidze, K.** (2006). *Kavkasiuri mitologia*. [Caucasian mythology]. Tbilisi: Caucasian house publishing.
- Sikharulidze, Ks.** (1961) *Kartuli khalkhuri saistorio sityviereba, I*. [Georgian folk historical poetry, I]. Tbilisi: Academy of Sciences of Georgia Publishing.
- Shioshvili, T.** (2016). *Shavshuri folklori*. [Shavshian folklore]. Batumi: "Achara" publishing.

